

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษาและครุสุขศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพของศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษามีบทบาทและหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือผู้บริหารโรงเรียนครุสุขศึกษาให้เข้าใจในเรื่องหลักสูตรและเนื้อหาวิชาสุขศึกษากิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา ตลอดจนการบริหารงานสุขศึกษาอื่น ๆ ในโรงเรียนให้เป็นไปด้วยดีและถูกต้องทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพของนักเรียน และเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรที่นิเทศสุขศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2531) ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรที่นิเทศสุขศึกษา นอกจากจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เช่นเดียวกับผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาทั่วไปแล้ว ยังต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านสุขศึกษาด้วย คือ

1. มีความรู้และประสบการณ์ทางสุขศึกษาเป็นอย่างดีทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ
2. มีประสบการณ์การสอนสุขศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 4 ปี
3. มีความสนใจและแสวงหาความรู้ ติดตามข่าวสารความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์สุขภาพเสมอ

4. มีบุคลิกภาพและสุขภาพที่ดี เป็นตัวอย่างได้
5. มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง เป็นตัวอย่างแก่เด็กและครูทั่วไปได้
6. สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลสุขศึกษา และการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนได้
7. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของนักเรียนได้

หลักการนี้เทศศึกษาอีกประการหนึ่งที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2531) ได้กล่าวถึงบุคลากรที่ทำหน้าที่ในเทศศึกษา ควรคำนึงถึงคือเน้นการให้คำแนะนำทั้ง 3 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge) ความรู้ที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง ซึ่งครูจะสามารถนำไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน และใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

2. ด้านเจตคติ (Attitude) เจตคติที่ดีต่อวิชาสุขศึกษา คือ ผู้สอนเองจะต้องมีความสนใจและเห็นคุณค่าของวิชาสุขศึกษา รักที่จะสอนวิชาที่ จึงจะสามารถสอนได้ดีและทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีได้

3. ด้านการปฏิบัติ (Practice) การปฏิบัติเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญยิ่งในการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องให้นักเรียนมีโอกาสรียนโดยการปฏิบัติบ่อย ๆ จึงจะสามารถปลูกฝังพฤติกรรมที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ และเมื่อปฏิบัติบ่อย ๆ จนเป็นนิสัยก็จะมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องสุขภาพ

ทั้งด้านความรู้ เจตคติและการปฏิบัตินี้ ควรได้รับการแนะนำไปพร้อม ๆ กัน เพราะถ้ามีความรู้ที่ถูกต้อง มีเจตคติที่ดีและการปฏิบัติที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอการเรียนการสอนสุขศึกษาก็จะบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2525) ได้ทำการวิจัยในเรื่องการดำเนินการสอนวิชาพลศึกษา สุขศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาการสอนวิชาพลศึกษา สุขศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตัวอย่างประชากรคือ ผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอนพลศึกษาและครูสุขศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจำนวน 933 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีวุฒิทางพลศึกษาร้อยละ 76.1 และมีเพียงร้อยละ 6.3 เท่านั้นที่มีวุฒิทางสุขศึกษา ปัญหาที่พบมากเรียงตามลำดับคือ ครูขาดอุปกรณ์การสอนสุขศึกษา เนื้อหาในหลักสูตรซ้ำซ้อนในชั้นอื่น ๆ เนื้อหามากเกินไป เวลาสอนมีน้อย หลักสูตรไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียน เนื้อหาแคบมีรายละเอียดน้อย ขาดหนังสืออ่าน

ประกอบการเรียน ครูไม่เข้าใจหลักสูตรเท่าที่ควร และครูผู้สอนไม่ได้เรียนมาทางด้านสุขศึกษา โดยตรง

ศุภลักษณ์ คูหาทอง (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมสามัญศึกษาในทัศนะของผู้บริหาร ครูสอนและศึกษานิเทศก์ในเขต การศึกษา 9 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 ตัวอย่างประชากร เป็นศึกษานิเทศก์สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 9 จำนวน 24 คน ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการจำนวน 112 คน และครูผู้สอน จำนวน 432 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหาร ครู ผู้สอน และศึกษานิเทศก์ มีความคิดเห็นว่าศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา ปฏิบัติงานนิเทศการ ศึกษาน้อยทุกด้าน คือ ด้านนิเทศการสอนในโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านบริหารวิชา การ ด้านการศึกษาทดลอง วิจัยและเขียนบททางความทางวิชาการ และด้านบริการทางการ ศึกษา และศึกษานิเทศก์มีปัญหาคออุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศ คือ มีเวลาพบบปะกับครูเพื่อให้ บริการการนิเทศน้อยเกินไป เอกสารหลักสูตร เครื่องมือเครื่องใช้ในการนิเทศมีไม่เพียงพอ ขาดแคลนงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ขาดการวางแผนงานนิเทศการศึกษา ร่วมกัน และขาดการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา

อัจฉราลักษณ์ บันทับทิม (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการ การนิเทศ ของครูสุขศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 2" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ในเขตการศึกษา 2 และใช้แบบสอบถามกับครูสุขศึกษาจำนวน 96 คน ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ครูสุขศึกษาต้องการให้มีการนิเทศมากขึ้น เรื่องการใช้หลักสูตรและ เนื้อหาวิชาสุขศึกษา โดยต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการใช้คู่มือครูตรง ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน การนำหลักสูตรและ เนื้อหา วิชามาประยุกต์ใช้ให้นักเรียนเกิดความสนใจ เรื่องการสอน ครูผู้สอนต้องการการนิเทศเกี่ยวกับ วิธีสอนให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติ ทัศนคติและค่านิยม พฤติกรรมต่างๆ

ในการสอน การตั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและการเตรียมการสอน สื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนให้สัมพันธ์กับบทเรียน และประสบการณ์เดิมของนักเรียน การผลิตและวิธีใช้วัสดุอุปกรณ์จากท้องถิ่น การวัดและประเมินผล การสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพ และสามารถวัดพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติ ทักษะคิดและความรู้ การวิเคราะห์และปรับปรุงข้อสอบ รวมทั้งการทบทวนข้อสอบวิชาสุขศึกษาด้วย

2. ด้านการจัดบริการสุขภาพ ครูสุขศึกษาต้องการให้มีการนิเทศมากในเรื่องการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ การวางแผนงานบริการสุขภาพ การส่งเสริมโภชนาการที่ถูกต้อง ความรู้และทักษะการปฐมพยาบาล การทดสอบสายตา การได้ยินและการวัดการเจริญเติบโต การแนะนำแนวทางสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การจัดและปฏิบัติงานในห้องพยาบาล การประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนการติดต่อขอใช้บริการจากหน่วยงานอื่น การจัดส่งนักเรียนที่ป่วยมากและติดตามผลการรักษา การจัดทမ်းและใช้บัตรบันทึกสุขภาพ การจัดทำสถิติเกี่ยวกับสุขภาพ นอกจากนี้ครูยังต้องการให้ผู้อื่นเห็นแก่เป็นผู้ติดต่อเชิญแพทย์มาตรวจสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนด้วย

3. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ครูสุขศึกษาต้องการให้มีการนิเทศมากในเรื่องการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกสร้างสุนทรีย์ที่ดี การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ การจัดมุมสร้างเสริมสุขภาพจิตและสุนทรีย์ภาพ การจัดโครงการรักษาความสะอาด การกำจัดขยะมูลฝอย ขจัดเห็ดรา การป้องกัน กำจัดสัตว์และแมลงนำโรค วิธีใช้อุปกรณ์ดับเพลิง

4. ด้านการปฏิบัติงานทั่วไปเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน ครูสุขศึกษาต้องการให้มีการนิเทศเรื่องวิธีดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน วิธีสร้างความสัมพันธ์และประสานประโยชน์ระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน การจัดโครงการอาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียน การวางแผนและการประเมินผลโครงการตลอดทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการสุขภาพในโรงเรียนด้วย

5. รูปแบบของการจัดการนิเทศที่ครูสุขศึกษาต้องการมาก คือการจัดประชุมสัมมนา จัดอบรมแบบช่วยกันวางแผนและปฏิบัติงานร่วมกัน แบบสาธิต แบบเยี่ยมเยียนโดยผู้นิเทศมาเอง แบบใช้ป้ายนิเทศ แบบปรึกษารายบุคคล แบบปรึกษากลุ่มย่อยและแบบเยี่ยมเยียนโดยครูเป็นฝ่ายขอให้มานิเทศ

6. ผู้นิเทศทางสุขศึกษาที่ครูสุขศึกษาต้องการมากได้แก่ เจ้าหน้าที่อนามัยกระทรวงสาธารณสุข นักวิชาการสุขศึกษา ศึกษานิเทศก์จากกรมพลศึกษา วิทยากรจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ศึกษานิเทศก์จากกรมสามัญศึกษาและต้องการการนิเทศจากครูผู้ร่วมงานในหมวดวิชาพลานามัยด้วย

7. คุณสมบัติของผู้นิเทศที่ครูสุขศึกษาต้องการมากที่สุด คือ ต้องเป็นผู้ที่เข้าใจสภาพและปัญหาของโรงเรียนที่ไปนิเทศได้ดี เป็นผู้ที่มีสุขภาพและสุขปฏิบัติที่ดี รองลงมาคือ ต้องเป็นผู้เข้าใจหลักการนิเทศทางสุขศึกษา เข้าใจในบทบาทหน้าที่พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบสูง มีความรู้ประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษา มีวิถีทางสุขศึกษาโดยตรง มีทักษะการนิเทศ มีประสบการณ์ในการสอนสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษามากกว่า 5 ปี ยึดหลักธรรมในการนิเทศ มีคุณวุฒิ วิทยุสูงกว่าครูผู้รับการนิเทศ

ฉวีวรรณ ไหวพริบ (2529) ได้ทำการศึกษาวิจัย "ปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาของศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ต่างกัน โดยใช้แบบสอบถามกับศึกษานิเทศก์จำนวน 159 คน ผลการวิจัยพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาในการนิเทศวิชาสุขศึกษาอยู่ในระดับมากได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการนิเทศวิชาสุขศึกษาเนื่องจากปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมากหน้าที่ของศึกษานิเทศก์กำหนดไว้กว้างไปยากในการปฏิบัติได้ครบถ้วน ระยะเวลาในการออกเยี่ยมโรงเรียน การสนับสนุนงบประมาณในด้านต่าง ๆ และโรงเรียนที่ออกเยี่ยมอยู่ห่างไกลกระจัดกระจาย ปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการออกเยี่ยมโรงเรียน ด้านการบริหารและด้านปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวของศึกษานิเทศก์มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ต่างกัน พบว่าประสบปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาไม่แตกต่างกัน

ปราณี วันธงชัย (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนสุขศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการ การนิเทศของครูผู้สอนสุขศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล

ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีวิธีการศึกษาต่างกัน ผลของการวิจัยพบว่าครูผู้สอน
 สู้ศึกษามีความต้องการนิเทศมากที่สุดทุกด้าน และมีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านคุณสมบัติ
 ของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสู้ศึกษา ความต้องการทางวิชาการด้านหลักสูตร ด้านการส่งเสริมความ
 ก้าวหน้าทางวิชาการของครู ส่วนความต้องการทางวิชาการด้านการสอนของครูสู้ศึกษามีความ
 ต้องการเข้าสังเกตุการสอนของครูสู้ศึกษา การจัดประชุมปรึกษาหารือ หรืออภิปรายภายหลัง
 สังเกตุการสอนอยู่ในระดับมาก สำหรับข้ออื่น ๆ มีความต้องการในระดับมากที่สุด และด้าน
 กิจกรรมการนิเทศชนิดต่าง ๆ ครูสู้ศึกษามีความต้องการกิจกรรมแบบปรึกษาเป็นรายบุคคลอยู่
 ในระดับมาก สำหรับข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบตามวิธีการศึกษาแล้ว
 ปรากฏว่า ครูสู้ศึกษาที่มีวิธีการศึกษาต่างกันมีความต้องการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ที่ระดับ .05

กรรณิการ์ อุบเงิน (2531) ได้ทำทารวิจัยเรื่อง สมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศ
 การศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
 จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มนักวิชาการและกลุ่มผู้ปฏิบัติการนิเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
 สมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
 กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาพบว่า สมรรถภาพที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ
 หัวหน้าหมวดวิชาผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาประกอบ
 ด้วยสมรรถภาพ 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ ความเข้าใจ สมรรถภาพด้านเทคนิควิธี
 และสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ และเจตคติ

1. สมรรถภาพด้านความรู้ความเข้าใจ ประกอบด้วย

ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรได้แก่ นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา
 ระดับมัธยมศึกษา ความหมายและความสำคัญ การนำหลักสูตรไปใช้ กิจกรรมเสริมหลักสูตร
 การประเมินผลหลักสูตร หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยม
 ศึกษาตอนปลาย 2524

ความรู้เกี่ยวกับการสอนได้แก่ ปรัชญาและหลักการ การนิเทศการศึกษา บุคลากร
 และบทบาทหน้าที่ งานและกิจกรรมการนิเทศการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมการนิเทศการศึกษา
 การวางแผน การกำหนดจุดมุ่งหมาย และกำหนดการเลือกในการนิเทศ การจัดทำโครงการ
 นิเทศ การควบคุม การสนับสนุน การประเมินโครงการนิเทศ และการนำผลการประเมินไปใช้

ในการพัฒนาการนิเทศการศึกษา

ความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้นิเทศได้แก่ มาตรการทางการศึกษา และแหล่ง
วิทยาการหรือแหล่งความรู้ในท้องถิ่น

2. สมรรถภาพด้านเทคนิควิธีประกอบด้วย ความสามารถในการชี้แจงที่ประชุมการ
ระดมความคิดเห็น การประเมินสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์และจัด
อันดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศ การระบุและกำหนดทางเลือก
การทำงานแผนงานและโครงการนิเทศ การประชาสัมพันธ์กับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ การนำความรู้
และข้อมูลเกี่ยวกับหลักและวิธีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนใหม่ ๆ การสร้างทักษะและเจตคติที่ดีต่อ
การนิเทศการศึกษา การใช้เทคนิควิธีที่ถูกต้องเหมาะสมในการนิเทศ การปฏิบัติตามแผนงานและ
โครงการที่กำหนด การตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากร การสร้างแรงจูงใจใน
การทำงาน การสร้างเสริมกำลังใจ และทบทวนบำรุงขวัญผู้รับการนิเทศ

3. สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความเชื่อมั่น
ในตัวเอง ฉลาด ทันสมัย ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นผู้นำ มานะ อดทน
เสียสละ อดกลั้น ใจเย็นหนักแน่นละเอียดรอบคอบ มีระเบียบ มีเหตุผล ใจกว้างเป็น
ประชาธิปไตย มีคุณธรรม ยุติธรรม จริงใจ เปิดเผย รู้จักกาลเทศะ มีบุคลิกลักษณะ มีสุขภาพดี
ทั้งกายใจ มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา และรู้จักฝึกปฏิบัติตนให้เป็นผู้นิเทศที่มีคุณภาพ

วารสารนี้ เทศสุนทร (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการในการนิเทศ
สุขศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศสุข
ศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร
ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย มีความต้องการในการ
นิเทศสุขศึกษาในโรงเรียนอยู่ในระดับมากในแต่ละด้านและรวมทุกด้าน คือ ด้านหลักสูตรและ
เนื้อหาวิชาสุขศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล
วิชาสุขศึกษา ด้านการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนด้านเทคนิคการนิเทศการสอนสุขศึกษาด้าน
คุณสมบัติของผู้ให้การนิเทศสุขศึกษา ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครูสุขศึกษา

จอร์จันน์ แพรวพราว (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนสุขศึกษาและความต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษาโรงเรียนเอกชน ระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการสอนสุขศึกษาและความต้องการการนิเทศทางสุขศึกษาของครูสุขศึกษาและ เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนสุขศึกษาและความต้องการการนิเทศทางสุขศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน ได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสุขศึกษาโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 121 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมา 110 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00 ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการนิเทศ และต้องการการนิเทศมากเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสุขศึกษา และต้องการได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์มากที่สุด และที่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ การใช้หลักสูตรและเนื้อหาวิชา สุขศึกษาคุณสมบัตินำให้การนิเทศทางด้านสุขศึกษาและด้านการจัดการนิเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

นีวิลล์ (Neville, 1969) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ศึกษานิเทศก์ที่ครูต้องการ" (The supervisors we need) ผลการศึกษาพบว่าครูต้องการศึกษานิเทศก์ที่ช่วยเหลือในการปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน และสิ่งแรกที่ศึกษานิเทศก์ควรกระทำคือ งานปรับปรุงการสอน โดยมีการวิเคราะห์การสอนและให้แนวทางแก่ครูให้สามารถเข้าใจพฤติกรรมการเรียนการสอนได้

เบิร์ค (Burke, 1970) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นในเรื่องการปฏิบัติตนและการให้คำแนะนำของผู้ให้การนิเทศโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตรัฐบอสตัน" (Perception of existing and recommended supervisory practices of the high school general supervisor in the boston public school) โดยที่ใช้แบบสอบถามถามครูระดับมัธยมศึกษาและศึกษานิเทศก์จำนวน 313 คน ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้พอสรุปได้ว่า ศึกษานิเทศก์และครูผู้รับการนิเทศมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องของการนิเทศว่า ศึกษานิเทศก์ที่จะไปนิเทศโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรปฏิบัติดังนี้ คือ เป็นผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย เห็นความสำคัญของการเลือกครูให้ตรงตามความชำนาญ และตรงตามความสามารถของบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดริเริ่ม แนะนำการจัดประชุมครู เสนอแนะ

การสอนแบบหน่วย ช่วยเหลือครูในการสอนประจำวันด้านการแก้ไขปัญหา และกระตุ้นให้ครูใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา จัดประชุมครูเพื่อศึกษาปัญหาการเรียนการสอน และกระตุ้นให้ครูเข้าใจนักเรียน และตระหนักในความแตกต่างของวิถีภาวะของนักเรียน แนะนำการเตรียมประสบการณ์และแผนงานเพื่อนักเรียน ตลอดจนการประเมินผลในชั้นเรียน

คาร์แมน (Carman, 1971) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทและความรับผิดชอบในการนิเทศด้านการสอน จากผลการวิจัยระหว่าง ค.ศ.1955-1969" (Roles and responsibilities in general supervision of instruction : A synthesis of research findings, 1955-1969) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการนิเทศด้านการสอน ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการนิเทศด้านการสอน นำผลการวิจัยที่ได้มากำหนดแนวทางเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์และเพื่อการวิจัยต่อไป โดยคัดเลือกงานวิจัยจำนวน 99 ฉบับ จากรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 135 ฉบับ ระหว่างปี ค.ศ.1955-1969 แบ่งรายงานการวิจัยออกเป็น 5 ประเภทคือ สัมพันธภาพในการนิเทศการศึกษา กิจกรรมและความรับผิดชอบ พฤติกรรมการนิเทศ ทิศนคติต่อการนิเทศการศึกษา และโครงสร้างในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีความเห็นว่าการนิเทศควรเกี่ยวข้องกับ การปรับปรุงหลักสูตร การจัดเตรียมอุปกรณ์ และแหล่งความรู้รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาคritical ๆ ในการเรียนการสอน เกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ บุคลากรในโรงเรียนเห็นว่าศึกษานิเทศก์ควรพิจารณาปัญหาของครูอย่างแท้จริง ช่วยเหลือครู กระตุ้นให้ครูพัฒนาการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูตัดสินใจด้วยตนเองได้

กวินน์ (Gwynn, 1974) ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับ "ความคิดเห็นของครูในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์" (Teacher's opinions of the tasks of the supervisor) จากรัฐนิวยอร์ก นอร์ทเซินทรัล เซาท์เซินทรัล และเซาท์แอตแลนติก โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครู จำนวน 521 คน บอกวิธีการที่ศึกษานิเทศก์ควรให้ความช่วยเหลือแก่ครูมา 5 อย่าง ผลปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ อันดับแรก คือ การอุทิศตนเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ครูในการวางโครงการสอน และครูสามารถนำโครงการสอนไปใช้อย่างได้ผลดี หน้าที่ประการที่สองคือ ศึกษานิเทศก์คว้งาน

ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาส่วนตัวของครู นอกจากนั้นการปรับปรุงหลักสูตร การสร้างหน่วยการสอนและการจัดหาอุปกรณ์การสอนก็เป็นความต้องการที่อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ความต้องการอันดับสุดท้ายที่มีผู้เห็นด้วยน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดอบรมครูประจำการและการสอนแทนครู

คาร์ตัน (Carlton, 1975) ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทการนิเทศการสอนโดยครูและครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐฟลอริดา (Role of instructional supervision by teachers and principals in selected Florida Elementary School) โดยส่งแบบสอบถามถึงครูประถมศึกษา จำนวน 1,044 คน ครูใหญ่จำนวน 52 คน ผลปรากฏว่าครูประถมศึกษาและครูใหญ่มีความคิดเห็นว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริงนั้น ได้แก่ การพัฒนาโครงการสอน ช่วยงานประจำการเกี่ยวกับการบริหาร กำหนดนโยบายของโรงเรียน ร่วมมือในการประชุมครู ช่วยเหลือครูในการคัดเลือกแบบเรียน จัดหาเนื้อหาวิชา อุปกรณ์การสอนและทำโครงการสอน ตรวจเยี่ยมโรงเรียน

แอดวานี (Adwani, 1982) ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศึกษานิเทศก์ตามการรับรู้ของครู ศึกษานิเทศก์ และอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในซาอุดีอาระเบีย" (The relationship between teacher and supervisor as perceived by teachers, supervisors, and principals in secondary schools in Saudi Arabia) โดยส่งแบบสอบถามให้ครู ศึกษานิเทศก์และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ควรปรับปรุงการศึกษาและการนิเทศให้เปลี่ยนการนิเทศโดยให้ครูกับศึกษานิเทศก์ทำงานร่วมกันมากกว่าที่จะให้ศึกษานิเทศก์เป็นใหญ่ การให้ความร่วมมือมากกว่าการลงโทษ และการนิเทศควรเป็นแบบประชาธิปไตย

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่า ศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษา ต้องศึกษาหน้าที่ของตนให้เข้าใจ เพื่อจะปฏิบัติงานได้ถูกต้อง การคัดเลือกบุคคลที่มาทำหน้าที่ศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษา ยังไม่สามารถเลือกได้บุคคลที่เป็นผู้นำทางวิชาการสุขศึกษาโดยตรงงานนิเทศไม่ประสานสัมพันธ์กับงานด้านการเรียนการสอน การบริหารโครงการสุขภาพ

ในโรงเรียน และการบริหารโรงเรียน งานหลักของศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษา ได้แก่ การปรับปรุงการเรียนการสอน หลักสูตรวิชาสุขศึกษา และการช่วยเหลือครู การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษายังน้อย และไม่ตรงกับความต้องการของครู ขอบเขตงานของศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษากว้างขวางมาก เพราะต้องทำหน้าที่อย่างอื่นอีกหลายอย่าง ทำให้มีเวลาทางด้านวิชาการน้อย ได้ทำงานเกี่ยวกับการประชุมสัมมนา อบรม มากกว่าการสังเกตการสอน การปรึกษาเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม และปัญหาของงบประมาณ ขาดการประสานงานและความร่วมมือ

ฉะนั้นการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษา จะให้ได้ผลสำเร็จบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษา จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศ หลักการนิเทศ กระบวนการนิเทศและเทคนิคการนิเทศวิชาสุขศึกษาอย่างถ่องแท้ ตลอดจนศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้นักเรียนวิชาสุขศึกษาเกิดการพัฒนาซึ่งจะส่งผลถึงการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสุขภาพของเด็กที่ดีและถูกต้อง ในที่สุดก็จะส่งผลดีต่อการการศึกษาของชาติ คุณภาพชีวิตของประชาชน และ เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

